

ravnal. Tako je stvar zaspala. Pozneje je dobil dotični socialno nadahnjeni učitelj še en opomin, na katerega tudi ni reagiral. Ker se mu je medtem po sporazumu z uredništvom lista račun za »Poslano« odpisal, pozabilo pa v opomni to dejstvo vpisati, ga je sedanji upravnik v dobri veri, da je dolžan, in ker je bil že trikrat opominjan, terjal s poštnim nalogom (torej ne za naročnino!). Dotičnik je potem v pismu z dne 7. maja t. l. zadevo pojasnil, nakar se mu je račun črtal. Ker pa je dodal v zahvalo, da je smel predale »liberalnega glasila« brezplačno izrabljati, nekaj neslanih opazk, mu je dalo upravništvo primeren odgovor, končujoč ga: »Vaše pismo glede odpisa inseratnega računa nam zadošča. Izbruhe Vaše hvalečnosti nasproti »liberalnemu našemu glasilu«, ki vam je pred leti prepustilo brezplačno prostor v svojo ali čigavo vedi obrambo, pa hranimo kot znak hvalečnosti. Tudi »cedenje slin po sodišču« prepuščamo ljudem, ki so takih korakov vajeni.»

Iz povedanega je razvidno, da »Učiteljska Tiskarna« pri tej aferi ni niti najmanj prizadeta. Napadati torej njo in njeno vzorno knjigovodstvo kaže le, kakega značaja mora biti dotični »Zarjin« dopisnik. Mi smo mnenja, da diši vsebina njegovega napada in skupna simpatija »Slovenca« in »Zarje« vsekakor bolj po gnolobi, ostudnosti in mrhavosti, kakor pa vzorno delovanje povse neosnovano napadene »Učiteljske Tiskarne«.

Poučeni smo, da je sezansko učiteljsko na zadnjem svojem zborovanju dotični »Zarjin« napad soglasno obsodilo. S tem je ta zadeva od naše strani definitivno rešena!

Kranjske vesti.

—r— **Nesrečni Maier!** Čujemo, da je pri krpanju načrta novega dež. šol. zakona fungiral kot nekaj svetovalec — nadzornik Maier! Ako je to res, ne moremo pač nič drugega reči, nego da so na deželnem odboru izbrali najslabšega svetovaleca, ki ga je sploh mogoče dobiti. Zato pa je tudi zakon tak, da ni ničemur podoben — samo tiste drakonske in inkvizitorske določbe odgovarjajo Maierjevi osvetloželni naturi: to bi praskal in bičal na vse strani, ako ga postavijo na čelo — disciplinarni komisiji! — S tem sodelovanjem je zopet dokazano, da se vse ponesreči, kamor seže Maierjeva roka. Samo tiste knjige so mu uspeli, ki so mu jih spisal ljubljanski učitelj, sam pa je honorar spravil v svoj žep. Delo je stvar učiteljsva, zaslužek pa nadzornikov! Zato ga tudi vsi visoko cenijo, samo Jeglič se mu priljuje!

—r— **Oseški dijaki in dijakinje v Ljubljani.** Dne 13. t. m. je z dunajskim osebnim vlakom ob 12:55 ponoči prispelo na svojem izletu iz Osjeka v Slavoniji preko Budimpešte in Dunaja 31 učiteljskih in učiteljskih pod vodstvom ravnatelja F. Barušica, v spremstvu profesorja R. F. Magjera in prof. M. Pavloviča ter učiteljice Zore Kaufmanove. Imeli bi se pripeljati že zvečer s šestim vlakom, kakor je bilo tudi v listih naznanjeno, a so nastopile nepričakovane tehnične ovire. Zaradi tega je sprejem na kolodvoru zvečer ob šestih moral odpasti, istotako tudi koncert salonskega orkestra, ki se je menil vršiti na sestanek zvečer. Zaradi tega je čakalo zvečer na kolodvoru okoli 300 ljubljanskih dijakov in dijakinj; dijakinje so imele s seboj cvetice za kolegije iz bratske Slovenije. Vkljub pozni uri in vkljub temu, da se ni moglo razglasiti, da pridejo šole ponoči ob 12:55, je pričakovalo izletnike nad 50 dijakov in dijakinj ter jih pospremlilo v hotel Strukelj in Lloyd, kjer so prenočili. Drugi dan so si ogledali Ljubljano, ki jim jo je razkazoval Luka Jelenc in g. Ivan Vuk z nekaterimi dijaki, ter se jako pohvalno izražali o njej in o Slovencih. Tako prijazni in tako topli so se jim zdeli vsi obrazi, ki so jih srečevali, pozdravi in nasmehi tako presrečni, so pripovedovali, da jim je težko, da morajo tako hitro oditi naprej. Opoldan so imeli kosilo v restavraciji Strukelj, na kar je bil odhod na kolodvor v lepem spremstvu slovenskih dijakov in dijakinj. Na kolodvoru je bilo prav presrečno slovo, na kar je mladina skupno zapela »Lepo našo domovino«. Želeli je, da se taki poseti ponavljajo. Odpeljali so se v Postojno, kjer so si ogledali Postojnsko jamo in od tam v Reko-Opatijo, v Zagreb in nazaj v Osjek. — Kdaj pride naš naraščaj do takega poučnega potovanja?

—r— **C. kr. vlada za »Katoliško Tiskarno«.** Pred nami je okrožnica, ki je pod njo podpisani: Für den k. k. Landespräsidenten: Chorinsky. Dan je zapisan 10. december 1913. V njej se razlaga šol. vodstvom, kako naj se izpolnjuje neka tiskovina. Zadnji stavek te okrožnice se glasi: »Diese neue Drucksorte kann durch die Katoliška tiskarna in Laibach

bezogen werden.« Že sama na sebi je reklama c. kr. dež. šol. sveta ali sploh kakega vladnega organa za tako zasebno podjetje nepravilna. O tem ne more biti nobenega dvoma. Toda nam, ko pišemo te vrste, ne gre za to, da bi s stališča svobodne konkurence kritikovali navedeno ali temu enako postopanje, marveč za vse drugo. »Katoliška tiskarna« ni pri nas samo zasebno obrtno in trgovsko podjetje, marveč ima v svojem izvoru in v vsem svojem delovanju izrazito strankarsko političko smer, ki ji služi z vsemi sredstvi kar jih premore. In ta sredstva niso vedno poštena in dostojna, pač pa brutalno silova, lažniva in grda. »Slovenec«, »Domoljub«, »Bogoljub« in »Slovenski Učitelj« nesramno napadajo in obrekujejo napredno učiteljsko in šolo — vse to in še mnogo več je znano vsej javnosti in brez dvojbe tudi deželni vladi. Mi ne zahtevamo od vlade drugega, nego izvrševanje zakonov, in zato nam ne pride na misel, naj bi vlada »Katoliški tiskarni« zabranjevala po naših zakonih dovoljen svoboden razvoj in slobodno delovanje. Ne iščemo vlade v svojem političkem boju nikjer za pomočnico, najmanj pa proti »Katoliški tiskarni«. Te vrste pišemo edino zato, da protestiramo z vso odločnostjo, da bi se za »Katoliško tiskarno« delala vladna reklama, da bi to političko tako izrazito in kulturno tako nedostojne stvari (rdeča brošura) proizvajajoče podjetje svoje početje moglo pred svetom zakrivati z uradnimi reklamami, z vladnim pečatom. To ne gre, in če se je zgodilo enkrat, se nikdar več zgoditi ne sme. Naši krajni šolski sveti in šolska vodstva odklanjajo take reklame, pa ne samo oni, nego vse naše napredno ljudstvo, ki stoji za njimi. Ne zdi se nam potrebno, da bi iz te reči sedaj delali kake afeje, ker za trdno pričakujemo, da naše besede ne bodo zaman! (To v odgovor »Slovencu« na njegov napad z dne 12. t. m.)

—r— **Društvo vpokojenih učiteljev in učiteljic na Kranjskem** je imelo dne 7. t. m. popoldne v restavraciji pri Perlesu v Ljubljani svoj redni letni občni zbor. Predsednik tovariš Engelman, ki je uvođoma konstatiral sklepčnost občnega zbora in pozdravil navzoče zborovalce, je v kratkih besedah očrtal namen in delo društva. Tajnik tov. Bozja je poročal podrobno o delovanju odbora, ki se je vedno zavzemal za koristi učiteljskih vpokojencev na Kranjskem. Odbor je imel v preteklem poslovnem letu 4 seje. Tov. Punčah je nato poročal o prošnji, ki jo je meseca januarja poslalo društvo na deželni zbor in v kateri se prosi, naj se vpokojenemu učiteljsvu dovoli stanarina in 25odstotna draginska doklada, izvzemši one, ki jo že uživajo. Kot znano, je deželni zbor sklenil, naj deželni odbor prouči to zadevo in poroča na prihodnjem zasedanju. Posredovanje društvenega odbora v tem oziru se je soglasno odobrilo. Tov. Gašperin je ob tej priliki poudarjal, da je ugodna rešitev prošnje tembolj umestna, ker so mnogi vpokojeni učitelji poleg dela v šoli storili svojevoščno toliko na polju sadjerejstva in vinorejstva, da uživa že sedaj dežela obilne sadove. Blagajnik tov. Punčah je nato poročal, da je imelo društvo 45rednih in 1 podpornega člana. V preteklem letu jih je nanovo pristopilo 7. Dohodkov je bilo 128 K 23 v, stroškov 21 K 6 vin. in je bilo prebitka 108 K 17 v. Na predlog računskih preglednikov se je izrekel blagajniku absolutorij z zahvalo. Soglasno se je nanovo izvolil dosednji odbor. Pri slučajnostih se je izrekel želja, da bi društvo posredovalo, da bi vpokojeni učitelji dobivali plačo po poštni hranilnici. V tej zadevi je društveni odbor že storil potrebne korake in obstoji upanje, da se bo tej želji ugodilo. Na predlog tov. Škrbinca je izrekel občni zbor zahvalo odboru za njegovo poslovanje. Nato je predsednik tov. Engelman zaključil zborovanje.

—r— **Razpis.** Na štirirazredni ljudski šoli v Knežaku v šolskem okolišu Postojna je razpisano nadučiteljsko mesto. Prošnje do 7. junija.

Goriške vesti.

—g— **Iz Tržiča poročajo:** Tu se je vršil shod učiteljev in učiteljic tržičkega okrajnega šolskega sveta. Govorili so tudi o slovenskih šolah, za katere je treba preskrbeti potrebne knjižnice. V kraju je nad 200 slovenskih učencev in učenek.

—g— **Izpitni na c. kr. ženskem učiteljsku v Gorici.** 1. Izpitni za otroške vrtnarice začnejo dne 8., za ženska ročna dela pa 15. junija ob 8. predpoldne. — Pravilno kolekovane prošnje s prilogami je vložiti do 30. majnika t. l. 2. Pismeni izpitni zrelosti se bodo vršili od dne 3. do 6. junija. 3. Glede sprejemnih izpizov za prvi tečaj pride posebno naznanilo. — Opomba: Slavna uredništva drugih časopisov so v interesu občinstva vljudo naprošena, da ponatisnejo te vrstice.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

pisov so v interesu občinstva vljudo naprošena, da ponatisnejo te vrstice.

—g— **Pri izpraševalni komisiji za ljudske in meščanske šole** v Gorici so napravili izpite za ljudske šole: a) s slovenskim učnim jezikom: Bukovec Marija, Cerjak Terezija, Gosak Uršula, Kerkoč Anton, Lavrenčič Pavlina, Malič Justina, Podberšek Terezija, Podreka Ivanka, Rode Terezija, Škerl Angela, Stegovec Ivan in Širok Armela; s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Ahtig Josipina, Čuček Franc, Horvatič Andrej, Jeglič Alojzija (z odliko), Jenko Pavla, Kavčič Franja, Simsič Ana in Zwölf Ivanka; z italijanskim učnim jezikom: Blasevich Antonija, Doria Marija, Sclaris Alojzija, Vidich Anton; iz francoščine so napravili izpit: Ivanov Jerka, Khalil Ana, Marcegilia Helena, Mazzolo Jerica, Mazzolo Valburga, Palm Palmira, Simzig Klara, Vratovich Ana; za meščanske šole so bili usposobljeni: dr. Šmajdek A. z odliko, (s slovenskim in nemškim učnim jezikom), Pajani Akv. (II. skupina).

—g— **Smrtina kosa.** Pri Sv. Luciji je umrl c. kr. profesor v pokoju Valentin Pregelj. N. v m. p.!

Istrske vesti.

—i— **V Portorose,** v istrski Švici, bijejo Slovenci hud narodni boj z zagriženimi piranskimi Lahi. Ti se čutijo v naši državi tako in še bolj neodrešene, kot vsi drugi avstrijski Italijani. Vedno škilijo čez morsko gladino proti Rimu, odkoder pričakujejo svojo »osvobodilno« rešitev. To stremljenje so pokazali tudi v nedeljo, 10. t. m., ob priliki poseta angleških oficijev one eskadre, ki se nahaja bržčas v Trstu, naših mornariških častnikov in pa drugih vladnih dostojanstvenikov. Kakor znano, prebivajo okroginkrog Portorose zavedni Slovenci, ki so manifestirali z razobešenjem slov. trobojnic ob prihodu omenjenih gospodov. Te trobojnice, ki so tako skrivnostno plapolaje šepetale o slovenskem morju, so tako bodle v oči neodrešene Garibaldijeve sinove, da so se čutili primorane izzivalno demonstrirati. Najprej so poizkusili na vse načine primorati županstvo piransko, naj bi zaukazalo svoji policiji sneti one zastave ob Portorosi »ščavom«. Ker se jim pa to ni posrečilo, so se čutili dolžne razviti **italijansko državno** trikolono, pod katero so marširali piranski mazzinjanci po Portorosi pred hotelom, kjer so se nahajali omenjeni oficiji, med katerimi pa so bili tudi voditelji političkih oblasti. Kričali so in tulili svojo starodavno, že izjito slavno kantato: »Abasso ščavi! Evviva Portorose italiana! Abasso porchi Croati! Evviva Inglesi! Evviva L'Italia!« Vprašamo samo: Kaj bi se zgodilo Slovincem, ki vendar ne škilijo nikamor, ako bi razvili srbsko ali rusko zastavo ter z njo javno demonstrirali? Komentar izostane. — Seveda Lahom je vse dovoljeno. Povrh pa jim hoče naša slavna vlada še dati uni-verzo za 70.000 neodrešenih Lahov; za dvakrat toliko Slovencev pa ne preskrbi naša pravična vlada niti najpotrebnejših ljudskih šol, kjer bi se mogli izobraziti po zakonih iste vlade. — Lahom v Portorosi pa ni bilo te šole zadosti. Spravili so se po zverinsko nad bližnjega Slovencev ter mu siloma strgali zastavo raz hišo. Vso stvar je seveda vzelo orožništvo v roke. Radovedni smo, kako izteče vsa stvar. — Kako je visoka laška kultura, je razvidno iz sledečega: Istega dne je v Portorosi obsula piranska fakinaža, med katero so se nahajali tudi slavni podžupan (laški iredentovci), popolnoma mirne in tihe tri slovenske mladeniče, ki so prišli gledat Angleže. Dva mladeniča sta zbežala, tretji pa se je postavil v bran. To je Lahe še bolj jezilo; začeli so ubogega mladeniča suvati in najpodejše zmerjati; pošiljali in pehali so ga v »montagne«. Omeniti moram, da so bili zraven piranskih podžupanov tudi juristi (okoli 100 na 1 Slovence), ki so pomagali reševati slavno Garibaldijevo domovino. Zraven Portorose je Sv. Lucija, kamor vozi tramvaj iz Pirana. Tam se jako prebujajo Slovenci. Izposlovali so si že svojo dvorazredno šolo, seveda C. Metodovo. V tem kraju, ki spada pod občino Piran, je znatna **dvotretjinska večina slovenska**, vendar pa ima **enotretjinska laška manjšina** kar trirazredno ljudsko šolo na dež.

stroške. Tu se tudi zrcali italijanska kultura. Omeniti se mora, da z ozirom na to, da je v C. Metodovi šoli samo ena učilnica, ne odgovarja nikakor svojim potrebam. Dobro bi bilo v najkrajšem času ukreniti najboljše, da bi se tamošnje narodne razmere vsaj deloma ublažile. Tam so res potrebni naši bratje izdatnejše in nujne podpore. — Čudno je res, da se marsikak naš trgovec ali krčmar izgublja v kakšnem kraju, kjer je kar nakopičeno obrtnikov in kjer ne more ne živeti ne umreti. Zakaj se ne bi tak nastavlil in odprl svojo obrt pri Sv. Luciji, kjer ni dozda za vse tamošnje Slovence niti ene slovenske trgovine ne krčme? Kraj je pač najkrajše v Istriji, Slovenci zavedni in imoviti, zveza je železniška in pomorska. Saj si menda boljših pogojev ne želi nihče. Pomisliti pa je tudi, da nima nobenega konkurenta. To je dosti. Majhen kapital od začetka bi zadostoval, ker so ondtni Slovenci vneti za narodno stvar. Pametno in pošteno bi moral tak obrtnik delati in čez kakih 10 let bi lahko šel v pokoj. Pozurite se, slovenski obrtniki, dokler je še čas! Torej tak mož bi koristil sebi in tamošnji narodni stvari. X.

—i— **Delovanje »Lege nazionale«.** »Lega nazionale« bo imela letos svoj občni zbor dne 12. julija v Poreču. V minulemu letu je družba prevzela v popolno oskrbo otroške vrtce v povsem slovenskih, oziroma hrvatskih krajih Istre: Zminju, Kanfanaru, Draguču, Unijah in Manzanu. Nove šole je ustanovila v hrvatskih krajih: Premanturi pri Pulju, Sv. Lovrencu na Porečini in Sv. Jerneju na Motovunščini. V Podgori je kupila za otroški vrtec hišo za 25.000 K. V Škedenju pa si je v isti namen nabavila za enako vsoto 25.000 K zemljišče, kjer namerava zgraditi poslopje, katerega stroški so proračunjeni na 60.000 K. Dalje namerava družba poleg obstoječih ustanoviti v Trstu in v Gorici še nekatera nova zabavišča in otroške vrtce. Proračun izdatkov družbe za prihodnje leto znaša 234.000 K.

Koroške vesti.

—k— **Slika šolskih razmer na Koroškem.** Dopisnik »Mira« piše o šolskih razmerah v St. Janžu, čisto slovenski občini, sledeče: »St. Janž. Kaj bo z našo šolo? tako povprašujemo. Ali je to podoba šole? Kako je pri nas zanemarjena! Učitelj noče govoriti s slovenskimi otroci slovenski, slovenske učne ure je opustil, nima veselja do poučevanja, pa tudi nima izkušnje iz slovensčine. Otroci ne bodo znali ne brati, ne pisati, ne nemški, ne slovenski, če bo šlo tako naprej. Poleg tega pa toliko počitnic, k temu je prišel še učiteljev dopust. Šola, ki ima otrok komaj za en razred, smo morali prezidati v dvorazredno, kar nam napravlja mnogo stroškov. Uspeha pa ne vidimo nobenega. Zatorej prosimo in zahtevamo od novega krajnega šolskega sveta in občinskega odbora, ki mora vzdrževati šolo, naj se potegne še enkrat in uporabi vsa sredstva, da se upelje v šoli slovenski učni jezik in da protestira energično proti nastavljanju učitelja brez izkušnje iz slovensčine; naj bi šle pritožbe tudi do najvišje inštanice, če merodajni krogi v Celovcu nočejo, da bi se otroci v šoli kaj naučili, skrbite za nas vsaj vi, do katerih imamo mi zaupanje, in iz srca bomo vam hvaležni. Če moramo šole zidati in vzdrževati, hočemo, da se bodo otroci tudi kaj naučili. To je kulturna slika, vzeta iz okvirja c. kr. deželne vlade na Koroškem.

Splošni vestnik.

Konec šolskega leta. Po obstoječih predpisih se konča pouk na srednjih šolah, učiteljskih, trgovskih in mornariških šolah dne 6. julija, 10 dni pred koncem šolskega leta. Ker bo letos 6. julija na ponedeljek, je učni minister odredil, da odpade na teh šolah pouk že 4. jul. in se ta dan opravi končna božja služba in razdele izpričevala.

Gostovanje ljubljanskega dramskega ansambla pod vodstvom režiserja g. Milana Skrbinskega. V četrtek, dne 28. maja ob 8½. uri zvečer gostuje imenovani ansambl v Kranju. Igra se tridejanska burka »Maks v škripih«. — Petek, dne